

WOJEWODA ŚWIĘTOKRZYSKI

ŚWIĘTOKRZYSKI URZĄD WOJEWÓDZKI w Kielcach Oddział Obsługi Klienta	
Wysł. dnia	16. 07. 2018
L.dz.	zał.
Podpis	

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Kielce, 12.07.2018 r.

PSZ.II.431.25.2018

Kierownik

Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

ul. Sienkiewicza 79

28 – 425 Złota

Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach, przesyła wystąpienie pokontrolne z kontroli w trybie zwykłym, która przeprowadzona została w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Złotej w dniach 25 – 26 czerwca 2018 r.

Kontrola przeprowadzona była na podstawie:

- art. 186 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2018 r., poz. 998).

Kontrolę przeprowadzili pracownicy Oddziału Nadzoru nad Realizacją Zadań Samorządu Powiatowego i Województwa w Wydziale Polityki Społecznej i Zdrowia, w składzie:

1. Pani Alicja Saran - Inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 04), upoważnienie nr 427/2018 z dnia 18.06.2018 r. – inspektor kierujący zespołem inspektorów,
2. Pani Anna Krupa – Pawłowska – Inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 06), upoważnienie nr 428/2018 z dnia 18.06.2018 r.

Zakresem kontroli objęte zostały następujące zadania:

1. **Opracowanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny.**
2. **Kwalifikacje asystentów rodziny i tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.**
3. **Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo–wychowawczych przez:**
 - a) **Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,**
 - b) **Organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających.**
4. **Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.**
5. **Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.**
6. **Koordynowanie działań, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.**

Okres objęty kontrolą: od 01.01.2017 r. do dnia kontroli.

Ocena skontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta, w szczególności przez określenie stanu faktycznego oraz ujawnionych uchybień lub nieprawidłowości, a także zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych uchybień lub nieprawidłowości oraz wskazanie osób odpowiedzialnych za ich powstanie.

Organizacja pracy z rodziną na terenie gminy Złota.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Złotej jest samodzielną jednostką organizacyjną gminy, realizujący na terenie gminy Złota m.in. zadania z zakresu wspierania rodziny ujęte w zakresie kontroli.

Ośrodek posiada REGON 290419091 i NIP 662-152-7250.

Kierownik ośrodka przedstawiła stosowne upoważnienia nadane zarządzeniami Wójta Gminy Złota, tj. Zarządzenie nr 83/2011 z dnia 30 grudnia 2011 r. dotyczące upoważnienia

Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny określonych ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz do wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych (zał. nr 2) oraz Zarządzenie nr 134/2016 z dnia 30 grudnia 2016 r. udzielające upoważnienia Kierownikowi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Złotej do prowadzenia postępowań w sprawach o jednorazowe świadczenia, o których mowa w art. 10 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, a także wydawania w tych sprawach decyzji (zał. nr 3).

Ośrodek funkcjonuje w oparciu o Statut przyjęty Uchwałą Nr XXXI/176/2013 Rady Gminy Złota z dnia 30 grudnia 2013 r. w sprawie uchwalenia Statutu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Złotej. W podstawach prawnych funkcjonowania Ośrodka wskazano m.in. ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, nie uzupełniono ich jednak o zapisy dotyczące ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Zgodnie z § 6 Statutu, ośrodek realizuje zadania własne i zlecone gminy, wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w dokumencie nie ma zapisu dotyczącego realizacji zadań wynikających z ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Jednostka funkcjonuje w oparciu o Regulamin Organizacyjny wprowadzony Zarządzeniem Nr 103/2010 Wójta Gminy Złota z dnia 31 grudnia 2010 r. w sprawie zmiany Regulaminu Organizacyjnego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Złotej. Powyższego dokumentu nie zaktualizowano w sposób uwzględniający zmiany ustawowe, w strukturze organizacyjnej ośrodka nie wskazano stanowiska asystenta rodziny oraz zadań przez niego realizowanych, o których mowa w art. 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zarówno Statut, jak i Regulamin Organizacyjny kontrolowanej jednostki, wymaga zmian w zakresie aktualnych przepisów prawa, w oparciu o które działa ośrodek, zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

1. Opracowanie i realizacja 3 - letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Zgodnie z art. 176 pkt. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 - letnich gminnych programów wspierania rodziny. Na dzień kontroli, tj. 25.06.2018 r. nie został opracowany program wspierania rodzin, zamieszkałych na terenie gminy Złota. W związku z powyższym kierownik ośrodka złożyła pisemne wyjaśnienie, tłumacząc brak opracowania 3 - letniego

gminnego programu wspierania rodziny przeoczeniem i zobowiązała się do niezwłocznego opracowania programu (zał. nr 4)

Biorąc pod uwagę fakt, że ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej obowiązuje od 1 stycznia 2012 r. uznać należy, że brak opracowania i realizacji 3 - letniego gminnego programu wspierania rodziny stanowi znaczącą nieprawidłowość.

2. Kwalifikacje asystentów rodziny i tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.

GOPS w Złotej w 2017 r. zatrudniał jedną osobę na stanowisku asystenta rodziny na podstawie umowy o pracę. Początkowo zatrudniono asystenta w wymiarze pół etatu na czas określony od 1.02 do 31.07.2017 r., następnie aneksem z dnia 28.04.2017 r. zmieniono wymiar zatrudnienia na pełny etat i przedłużono umowę do 31.12.2017 r.

W 2018 r. do dnia kontroli tj 26.06.2018 r. ośrodek nie zatrudnił asystenta rodziny. Z pisemnych wyjaśnień kierownika ośrodka wynika, że jest to spowodowane brakiem wystarczających środków finansowych w budżecie gminy, a zatrudnienie asystenta uzależnione jest od pozyskania środków z „Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej” (zał. nr 5).

W trakcie kontroli ustalono, że osoba zatrudniona na stanowisku asystenta rodziny posiada wymagane kwalifikacje zgodne z art. 12 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W teczce osobowej asystenta znajdowały się oświadczenia potwierdzające wymagania, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt. 2 – 4 ustawy.

Praca asystenta rodziny nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego oraz asystent nie prowadził postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 i 4 cyt. ustawy.

Zakres czynności pracownika dołączony do umowy o pracę w 2017 r. zawiera wykaz zadań z art. 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, nie uwzględniono w nim jednak realizacji zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Zgodnie z art. 176 pkt. 2 ustawy do zadań własnych gminy należy także tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny. W kontrolowanym okresie asystent rodziny uczestniczył tylko w jednym szkoleniu na temat „Specyfika przemocy na tle seksualnym”, które odbyło się 21.11.2017 r. Z wyjaśnień kierownika ośrodka wynika, że asystent w momencie zatrudnienia został przeszkolony pod kątem realizacji zadań wynikających z ustawy, a w 2017 r. zgłoszony był jeszcze na trzy inne szkolenia, które

z uwagi na brak osób chętnych nie odbyły się (zał. nr 6).

3. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez:

a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa:

Powyższe zadanie nie było realizowane przez gminę Złota od początku 2018 r. do dnia kontroli, ze względu na brak zatrudnienia asystenta rodziny. Jak wynika z wyjaśnień kierownika ośrodka (zał. nr 7) rodziny, które były objęte wsparciem asystenta do końca 2017 r. są pod stałym monitoringiem pracowników socjalnych, zatrudnionych w GOPS w Złotej, który odbywa się min. raz w miesiącu.

Biorąc pod uwagę ilość zadań wykonywanych przez asystenta na rzecz rodziny i we współpracy z rodzinami, a także po przeanalizowaniu dokumentacji ww. rodzin, należy stwierdzić, że wsparcie w postaci monitoringu pracowników socjalnych jest niewystarczające w sytuacji rodzin z gminy Złota. Ponadto zatrudnienie asystenta rodziny jest zadaniem własnym gminy wynikającym z art. 176 pkt. 3 lit. a, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Jak wynika z ustaleń kontrolnych, współpraca w większości rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny została zakończona ze względu na ustanie stosunku pracy asystenta. Zatrudnienie asystenta winno być kontynuowane na bieżąco, w taki sposób, by rodziny wymagające wsparcia cały czas pozostawały pod jego opieką.

W roku 2017 gmina Złota zapewniała wsparcie asystenta, z którego skorzystało 16 rodzin. W ww. rodzinach wychowywało się 38 dzieci. Jak wynika z ustaleń kontrolnych liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta jednorazowo nie przekroczyła 15, co jest zgodne z art. 15 ust. 4 ustawy. W zależności od potrzeb danej rodziny kontakty odbywały się z różną częstotliwością. Zazwyczaj były to spotkania 4 razy w miesiącu. Jak wynika z ustaleń kontrolnych w jednej z rodzin objętych wsparciem asystenta nie ma nieletnich dzieci, a jedynie dwaj upośledzeni umysłowo, pełnoletni członkowie rodziny (zał. nr 8). W opinii kontrolujących objęcie ww. rodziny wsparciem asystenta jest dyskusyjne w myśl ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Należałoby objąć powyższą rodzinę innymi formami wsparcia np. opiekunka środowiskowa.

Zgodnie z informacjami zawartymi w załączniku do kontroli nr 1 cz. III, żadna z rodzin nie została objęta wsparciem asystenta na wniosek sądu, natomiast w 2017 r. GOPS

w Złotej skierował do Sądu Rodzinnego w Pińczowie pisma z prośbą o wgląd w sytuację 4 rodzin. Były to m.in. rodziny, które zakończyły współpracę z asystentem na własne żądanie (zał. nr 9), mimo że uzasadnione było objęcie ich wsparciem, a także rodzina z problemem alkoholowym i zaniedbaniami opiekuńczo – wychowawczymi (zał. nr 10) oraz rodziny z problemami wychowawczymi. W 2018 r. GOPS w Złotej wystosował na wniosek sądu opinię dotyczącą kandydatów na rodzinę zastępczą, którzy objęci byli wsparciem asystenta w 2017 r. (zał. nr 11).

Najczęstszymi powodami objęcia rodzin wsparciem asystenta na terenie gminy Złota są: niezaradność życiowa, problemy wychowawcze, nadużywanie alkoholu, trudna sytuacja materialna, konflikty wewnątrzrodzinne, problemy szkolne dzieci, zaburzone więzi.

W trakcie kontroli przeanalizowano dokumentację wszystkich rodzin objętych asystenturą.

Procedura przydzielania rodzinie asystenta odbywa się w sposób nieformalny. Jak wynika z wyjaśnień kierownika ośrodka (zał. nr 12), pracownik socjalny będąc na wywiadzie dostrzega problemy w rodzinie, informuje o tym stanie kierownika ośrodka pomocy społecznej, który w jego obecności powiadamia o tym fakcie asystenta rodziny i zobowiązuje go do wizytacji w miejscu zamieszkania wskazanej rodziny, zbadanie sytuacji oraz podjęcie współpracy, jeżeli dana rodzina wyrażą na to zgodę. W dokumentacji rodzin brak informacji o przeprowadzonym przez pracownika socjalnego wywiadzie środowiskowym (art. 11 ust. 1 ustawy), brak wniosku do kierownika ośrodka (art. 11 ust. 3), a także brak dokumentów stwierdzających przydzielenie rodzinie asystenta przez kierownika ośrodka (art. 11 ust. 4).

Dokumentacja rodzin objętych opieką asystenta zawierała:

1. *Zgodę na objęcie rodziny opieką asystenta*- formularz zgody podpisany przez asystenta rodziny, pracownika socjalnego oraz członka rodziny znajdował się w dokumentacji wszystkich rodzin. W kilku przypadkach brakowało zaznaczenia czy rodzina wyraża zgodę czy nie.
2. *Notatki służbowe*, potwierdzające m.in. działania podejmowane przez asystenta w środowisku rodziny, a także poza nią jak kontakt telefoniczny z pedagogiem szkolnym. Notatki służbowe znajdujące się w dokumentacji rodzin zawierały również adnotacje nt. zakończenia współpracy asystenta z rodziną (zał. nr 13). W niektórych przypadkach brakowało powodów zakończenia współpracy (zał. nr 14). W opinii kontrolujących zakończenie współpracy rodziny z asystentem powinno się odbywać na zespole w skład, którego powinni wejść przedstawiciele instytucji współpracującej na rzecz danej rodziny m. in.

pracownik socjalny, asystent rodziny, kierownik GOPS, pedagog szkolny, dzielnicowy (w syt. Niebieskich Kart), itp. Po zespole wskazane byłoby sporządzenie protokołu z określeniem dokładnych powodów objęcia współpracy z asystentem jak i zakończenia, w celu weryfikacji czy syt. rodziny uległa poprawie.

3. *Karta informacyjna* dotycząca rodziny oraz różnego rodzaju *Analizy: wstępna sytuacji rodziny, wyposażenia mieszkania, sytuacji wychowawczej dzieci, sytuacji zdrowotnej członków rodziny*. Kontrolujący zaproponowali kierownikowi ośrodka, aby zamiast obszernej „Analizy”, która zawiera jedynie cząstkowe informacje na wielostronicowych arkuszach, najważniejsze informacje dotyczące danej rodziny (syt. materialną, zdrowotną, relacje wewnątrzrodzinne, problemy w rodzinie) zawrzeć w formularzu „Oceny sytuacji rodziny” opisanej poniżej.
4. *Ocena sytuacji rodziny* zawierająca informacje nt. obrazu aktualnej sytuacji rodziny, oczekiwań i potrzeb rodziny, informacje o rodzinie zebrane od innych służb społecznych, sąsiadów, dalszej rodziny itd., ocenę asystenta rodziny oraz zasoby rodziny, zasoby zewnętrzne, z których rodzina chciałaby/może skorzystać. Ocena sytuacji rodziny była sporządzana przez asystenta w okresie do 2 m-cy od momentu objęcia współpracy z asystentem rodziny.
5. Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt. 15, do zadań asystenta rodziny należy m.in. dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny w tym przypadku kierownikowi GOPS. W dokumentacji prowadzonej przez asystenta rodziny znajdowały się *Sprawozdania z pracy asystenta rodziny w środowisku rodziny za okres ...* (zazwyczaj były to sprawozdania zbiorcze z działań podejmowanych przez asystenta w dwóch latach asystentury) oraz *Okresowa ocena sytuacji rodziny* (zał. nr 15, 16).

Sprawozdania zawierały informacje nt.: problemów występujących w rodzinie, zasobów danej rodziny, przeszkód oraz czynników sprzyjających realizacji usługi, działań podjętych w celu uaktywnienia i znalezienia rozwiązań sytuacji rodziny, partnerów we współpracy z rodziną, postępów w czasie pracy z asystentem rodziny oraz ilości spotkań w rodzinie. Dokument został podpisany przez asystenta rodziny, jednak brak na dokumencie adnotacji kierownika o zapoznaniu się z nim. Sprawozdania znajdowały się

w dokumentacji 12 rodzin.

Okresowa ocena sytuacji rodziny zawierała informacje nt. zmian, jakie zaszły w sytuacji rodziny, podsumowanie oraz wnioski do dalszej pracy z rodziną. Dokument został podpisany przez asystenta, natomiast brak podpisu kierownika. Dokumentacja większości rodzin nie zawierała powyższego dokumentu.

W opinii kontrolujących dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny w formie sprawozdań, sporządzanych przez asystenta rodziny zatrudnionego przez GOPS w Złotej, posiada odpowiednią formę oraz ważne informacje sporządzone w odniesieniu do planów pracy, jednak okres, za jaki sporządzano dokument nie może przekraczać 6 miesięcy. Ponadto kierownik ośrodka powinien każdorazowo zapoznać się z dokumentem i zatwierdzić go.

6. *Plan wizyt – harmonogram pracy z rodziną*, zawierający informacje nt. daty, miejsca umówionego spotkania, celu spotkania oraz *Dziennik wizyt w środowisku rodzinnym*, który zawierał ww. informacje oraz dodatkowo czas trwania wizyty. Po każdej wizycie dokumenty zostały podpisane zarówno przez asystenta, jak i członka rodziny (zał. nr 17, 18).
7. *Plan pracy z rodziną oraz Aktualizacja planu pracy*. W dokumentacji 13 spośród 16 rodzin objętych wsparciem asystenta, znajdowały się Plany pracy z rodziną oraz w zależności od okresu współpracy Aktualizacja planu pracy. Plany pracy zawierały cele oraz działania adekwatne do potrzeb i oczekiwań danej rodziny oraz terminy i wyznaczenie osób odpowiedzialnych za wykonanie działań. Aktualizacje Planów Pracy oprócz ww. informacji zawierają również ocenę wykonania działań, działania wykonane, w części wykonane i niewykonane oraz opis aktualnej sytuacji rodziny.

W przypadku jednego planu pracy brakowało podpisu członka rodziny, jednak jak wynika z informacji zawartych w *Notatkach* sporządzonych przez asystenta, rodzina odmawiała współpracy oraz podpisania Planu. W przypadku 3 rodzin brakowało Planu pracy. Jak wynika z ustaleń kontrolnych w sytuacji 2 rodzin wynikało to ze zbyt krótkiego okresu współpracy (ok. 1 - 2 miesiące).

Wsparcie i pomoc asystenta rodzinom przeżywającym trudności oraz dostęp do specjalistycznego poradnictwa, realizowane były poprzez:

- **udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego.** W obszarze tym działania asystenta polegały na udzielaniu wskazówek w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz monitorowaniu sytuacji rodziny (5 rodzin).
- **udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych z dziećmi.** W zakresie problemów socjalnych, asystent rodziny realizował to zadanie w przypadku 16 rodzin, min. poprzez pomoc w skompletowaniu i złożeniu dokumentów w celu uzyskania przez rodzinę należnych im świadczeń (zasiłków, świadczeń rodzinnych, świadczenia 500 plus i innych z pomocy społecznej).
- W ramach udzielania **pomocy w rozwiązywaniu problemów psychologicznych**, dzieci kierowane były do poradni psychologiczno-pedagogicznej, asystent pomagał w umówieniu wizyt oraz informował o możliwości skorzystania ze wsparcia. Ponadto asystent motywował do podejmowania terapii uzależnień, zachęcał do utrzymania abstynencji (7 rodzin). Ponadto jak wynika z informacji przekazanych przez kierownika (zał. nr 19), pracownicy GOPS w Złotej zapewniają swoim podopiecznym dostęp do specjalistycznego poradnictwa w Pińczowie poprzez umawianie wizyt oraz w niektórych przypadkach ponoszenie odpłatności za przejazd do miejsca konsultacji.
- **motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych. udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych.** Zadanie nie było realizowane przez GOPS, z informacji zawartych w załączniku wynika, że rodzice korzystali z zajęć oferowanych przez szkołę (16 rodzin).
- **prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci.** Z dokumentacji prowadzonej przez asystenta wynika, że przeprowadzał on rozmowy z rodzicami podczas każdorazowej wizyty u rodziny. Ponadto asystent również rozmawiał z dziećmi i pomagał im w nauce (16 rodzin).
- **wspieranie aktywności społecznej.** Zadanie to było realizowane poprzez zachęcanie rodzin do udziału w imprezach i uroczystościach szkolnych i lokalnych. Ponadto, asystent zachęcał rodziców do współpracy ze szkołą, przedszkolem, poradnią psychologiczno-pedagogiczną oraz instytucjami wspierającymi rodzinę i dziecko (15 rodzin).

- **motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej.** Asystent mobilizował do podejmowania działań w celu podjęcia pracy zarobkowej bądź podniesienia kwalifikacji (4 rodziny).
- **podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin.** Z informacji zawartych w załączniku do kontroli nr 1 cz. III, działania podejmowane w rodzinach ukierunkowane były na udział w mediacjach, konsultacjach psychologicznych oraz udział w terapii odwykowej.
- **dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej, niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny podmiotowi, o którym mowa w art. 17.** Oceny zostały opisane powyżej w wystąpieniu pokontrolnym;
- **monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną.** W 2017 roku asystent zakończył współpracę z wszystkimi rodzinami, w tym z 3 na wniosek rodziny, w 2 ze względu na ukończenie przez dziecko 18 r. ż., i w 1 przypadku ze względu na osiągnięte cele oraz z 10 ze względu na ustanie zatrudnienia asystenta. W przypadku 2 rodzin, z którymi zakończono współpracę asystent prowadził monitoring w roku 2017 (zał. nr 20), natomiast jak wynika z informacji zawartych w załączniku do kontroli nr 1 cz. III, monitorowanie rodzin zostało przejęte przez pracownika socjalnego od 01.01.2018 r., monitorowanie odbywało się w rodzinach raz w miesiącu.
- **sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach.** W okresie objętym kontrolą, asystent nie sporządzał opinii na wniosek sądu o rodzinie i jej członkach, natomiast kierowano do sądu pisma o wgląd w sytuację rodzin (opisane powyżej).
- **współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny.** Współpraca z podmiotami, o których mowa w art. 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej odbywa się poprzez: konsultacje, rozmowy, wizyty. Jednostki i osoby, z którymi asystent współpracował najczęściej to: szkoła, sąd, policja, powiatowe centrum pomocy rodzinie, powiatowy urząd pracy, kuratorzy, zespół interdyscyplinarny, poradnia psychologiczno-pedagogiczna itp.
- **udział w zespołach do spraw okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.** Współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9 a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną. Asystent rodziny w kontrolowanym okresie uczestniczył w 2 posiedzeniach zespołu do

spraw okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, ponadto współpracował z zespołem interdyscyplinarnym w związku z 3 rodzinami, w których wszczęto procedury Niebieskiej Karty.

b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających:

Zgodnie z informacją zawartą w załączniku nr 1 część IV, w kontrolowanym okresie zadanie dotyczące organizowania szkoleń i tworzenia warunków do działania rodzin wspierających nie było realizowane. Na terenie gminy Złota nie ma rodzin wspierających z uwagi na brak zapotrzebowania na powyższą formę pomocy oraz brak osób chętnych do pełnienia funkcji rodziny wspierającej.

4. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Wg informacji zawartej w załączniku nr 1 część V w rodzinnej pieczy zastępczej przebywa 1 dziecko, natomiast w instytucjonalnej pieczy zastępczej przebywa 2 dzieci (rodzeństwo) z terenu gminy Złota.

Zgodnie z art. 176 pkt. 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina współfinansuje koszty pobytu 3 małoletnich przebywających w pieczy zastępczej. Wysokość środków finansowych za pobyt w/w dzieci w pieczy zastępczej obrazuje tabela przedstawiona w załączniku.

Rodziny biologiczne, z których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej nie zostały objęte wsparciem asystenta rodziny. Było to uzasadnione w jednym przypadku ze względu na niezamieszkiwanie matki biologicznej na terenie gminy i braku informacji o miejscu jej pobytu, w drugim przypadku z uwagi na śmierć matki i pobyt ojca zagranicą (zał. nr 21).

5. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

W 2017 r., 16 rodzin zamieszkujących gminę Złota, które uznano za zagrożone kryzysem lub przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej objęto wsparciem asystenta rodziny, w okresie trwania jego zatrudnienia (do końca 2017 r.).

Aktualnie na terenie gminy 3 spośród 16 rodzin postrzegane są jako szczególnie zagrożone kryzysem w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, w których przebywa łącznie 7 dzieci. Problemy, które występują w tych rodzinach to: niezaradność życiowa, problemy wychowawcze, zanikanie więzi, trudna sytuacja życiowa i bytowa, konflikty, awantury, przemoc.

Zgodnie z wyjaśnieniem kierownika ośrodka, rodziny te współpracują z pracownikiem socjalnym i są objęte wsparciem GOPS. Pracownicy socjalni monitorują sytuację w rodzinach poprzez wizyty w środowisku, przeprowadzają rozmowy zarówno z dziećmi, jak i dorosłymi członkami rodzin, współpracują z kuratorem, zasięgają opinii o dzieciach w szkole. Z wizyt monitorujących w środowisku rodzin pracownicy socjalni sporządzają notatki służbowe. W przypadku jednej z rodzin notatki sporządzane od 20.04.2018 r. nie zawierały podpisu osoby je sporządzającej. W pozostałych przypadkach wszystkie notatki zostały podpisane przez pracowników socjalnych.

W 2018 r. w przypadku 2 rodzin prowadzona była procedura Niebieskiej Karty. Ponadto ośrodek wnioskował do sądu o wgląd w sytuację jednej z rodzin z uwagi na zagrożenie dobra małoletnich dzieci w związku z przemocą w rodzinie. Natomiast w przypadku drugiej rodziny ośrodek skierował pismo do sądu o podjęcie stosownych kroków mających na celu zachęcenie ojca do współpracy z pracownikiem socjalnym oraz informował jak przebiega dotychczasowa współpraca rodziców z pracownikiem socjalnym, z uwagi na konflikty między dorosłymi i angażowanie w nie dzieci.

6. Koordynowanie działań, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Zgodnie z informacją zawartą w załączniku nr 1 część VII zadanie nie było realizowane ze względu na brak wniosków osób uprawnionych.

Ustalenia dokonano na podstawie:

- rozmów z kierownikiem GOPS w Złotej
- analizy dokumentacji: załącznika do kontroli, który stanowi załącznik nr 1 do niniejszego wystąpienia, statutu i regulaminu organizacyjnego GOPS, dokumentacji dotyczącej kwalifikacji asystenta rodziny, informacji pisemnych sporządzonych przez kierownika na potrzeby kontroli, dokumentacji asystenta oraz innej dokumentacji dotyczącej zakresu kontroli.

Ocena realizacji zadań objętych zakresem kontroli:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Złotej jest samodzielną jednostką organizacyjną gminy, realizujący na terenie gminy Złota m.in. zadania z zakresu wspierania rodziny. Ośrodek funkcjonuje w oparciu o Statut i Regulamin Organizacyjny. Zarówno Statut, jak i Regulamin Organizacyjny wymaga zmian w zakresie aktualnych przepisów prawa, w oparciu o które działa Ośrodek oraz zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Kierownik Ośrodka posiada stosowne upoważnienia do prowadzenia postępowań wynikających z powyższych ustaw.

Opracowanie i realizacja 3 – letniego gminnego programu wspierania rodziny: Zadanie nie jest realizowane. Gmina Złota nie posiada opracowanego 3 – letniego gminnego programu wspierania rodziny, o którym mowa w art. 176 pkt. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Kwalifikacje asystentów rodziny i tworzenie możliwości podnoszenia przez nich kwalifikacji: GOPS w Złotej w 2017 r. zatrudniał jedną osobę na stanowisku asystenta rodziny, która spełniała wszystkie wymagania kwalifikacyjne wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zakres czynności pracownika zawiera wykaz zadań z art. 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, nie uwzględniono w nim jednak realizacji zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

W 2018 r. ośrodek nie zatrudnił asystenta rodziny w związku z czym zadanie nie było realizowane.

Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Powyższe zadanie realizowane jest nieprawidłowo. Zgodnie z art. 176 pkt. 3 a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa jest zadaniem własnym gminy i powinno być przez gminę realizowane. Od początku 2018 r. na terenie gminy Złota nie ma zatrudnionego asystenta rodziny w związku z czym rodziny zostały pozbawione odpowiedniego wsparcia i pomocy. Zdaniem

osób kontrolujących brak ciągłości w zatrudnieniu asystenta rodziny przekłada się na niską efektywność pracy z rodzinami oraz nie zapewnia im odpowiedniego wsparcia.

Dokumentacja prowadzona przez asystenta rodziny zawiera uchybienia formalne dotyczące braków podpisów, dat oraz niewłaściwie prowadzonej okresowej oceny sytuacji rodziny. Ponadto w dokumentacji brak informacji dotyczących procedury przydzielenia rodzinom asystenta rodziny.

Organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających:

Zadanie nie jest realizowane. Na terenie gminy Złota nie ma rodzin wspierających, z uwagi na brak zapotrzebowania na powyższą formę pomocy oraz brak osób chętnych do pełnienia funkcji rodziny wspierającej.

Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym: Gmina Złota ponosi koszty pobytu 3 dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej zgodnie z art. 176 pkt. 5 ustawy o wspieraniu rodziny systemie pieczy zastępczej. Zadanie realizowane prawidłowo.

Prowadzenie monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy: Monitoringiem pracowników socjalnych w 2018 r. objęto 3 rodziny zamieszkałe na terenie gminy Złota, które uznano za szczególnie zagrożone. W okresie zatrudnienia asystenta w 2017 r., rodziny te były objęte jego wsparciem. Pracownicy socjalni na bieżąco monitorują sytuację w rodzinach poprzez wizyty w środowisku oraz współpracę z kuratorem oraz szkołami. Zadanie realizowane prawidłowo.

Koordinowania działań, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”: Zadanie nie jest realizowane, ze względu na brak wniosków osób uprawnionych.

W związku z wyżej wymienionymi nieprawidłowościami, Wójt Gminy Złota zostanie poinformowany o istotnych uchybieniach i o konieczności zatrudnienia asystenta rodziny w sposób ciągły.

Mając powyższe na uwadze wydaje się następujące zalecenia:

- 1. W Statucie i Regulaminie Organizacyjnym GOPS w Złotej dokonać zmian w zakresie aktualnych przepisów prawa, w oparciu o które działa Ośrodek oraz zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.**
- 2. Niezwłocznie opracować i realizować 3 - letni gminny program wspierania rodziny, o którym mowa w art. 176 pkt. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.**
- 3. Zgodnie z art. 176 pkt. 3 a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, niezwłocznie zapewnić rodzinom przeżywającym trudności wsparcie i pomoc asystenta rodziny poprzez zatrudnienie asystenta rodziny oraz zapewnienie ciągłości jego pracy.**
- 4. W zakresie czynności asystenta rodziny uwzględnić zadania wynikające z ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.**
- 5. Opracować jednolity dokument dotyczący okresowej oceny sytuacji rodziny oraz przeprowadzać okresową ocenę zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt. 15 ustawy.**
- 6. Prowadzić dokumentację potwierdzającą prawidłowo prowadzoną procedurę przydzielania rodzinie asystenta zgodnie z art. 11 ustawy.**

Pouczenie

Zgodnie z art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2017 poz. 697 ze zm.) kontrolowana jednostka może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia. Wojewoda, w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń przedstawi stanowisko w sprawie ich uwzględnienia. W przypadku nieuwzględnienia zastrzeżeń przez wojewodę kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska wojewody, do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń. W przypadku uwzględnienia zastrzeżeń przez wojewodę, kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska wojewody, do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 197 e i 197 f ustawy, o której mowa, w przypadku niepodjęcia lub niewykonania czynności wynikających z zaleceń pokontrolnych, mających na celu ograniczenie lub likwidację stwierdzonych istotnych uchybień lub nieprawidłowości

w funkcjonowaniu placówki opiekuńczo-wychowawczej, wojewoda może orzec o czasowym lub stałym cofnięciu zezwolenia na prowadzenie tej placówki.

Jeżeli w wyniku przeprowadzonej kontroli zostaną ujawnione rażące zaniedbania lub zaniechania realizacji obowiązków ustawowych, wojewoda może wezwać jednostkę samorządu terytorialnego do wyznaczenia wykonawcy zastępczego, w terminie nie dłuższym niż 2 miesiące od dnia otrzymania wezwania.

W przypadku niewyznaczenia przez jednostkę samorządu terytorialnego wykonawcę zastępczego w terminie, o którym mowa, wojewoda może wystąpić do sądu administracyjnego ze skargą na bezczynność organu jednostki samorządu terytorialnego.

Zgodnie z art. 198 ustawy - kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 10 000 zł.

.....
Alicja Szlach
.....
Anna Knap - Pawlasz
.....
(osoby)

Z up. WOJEWODY ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Mariusz Pasek

ZASTĘPCA DYREKTORA

.....
WYDZIAŁ POLITYKI SPOŁECZNEJ I ZDROWIA
(zarządzający)